

འདི་ག་ཉེན་ཁམས་ཀྱི་རིག་པ་དང་རྒྱུ་ལས་ལྷན་ཁག་གི་སྐོར་གྱི་

ཚོགས་འདུ་ཞེས་པའི་ཐོག་ལྟོས་པ།

ལྷ་ཞིབ་དང་གནས་ཚུལ།

འབྲས་ལྗོངས། སྐད་ཉེན།

ལྷ་ཞིབ་ལྷན་ཁག་གི་ ༡༠ ཚེས་ ༤ ཉེན་ ༦ བར།

པོ་སྒྲིག་།

ཉིན་གསུམ་གྱི་བཟོ་སྐྱེད་འདིར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ས་གནས་འདྲ་མིན་ནས་ཕེབས་པའི་ཚན་རིག་པ་
དང་། འདྲ་པའི་དགོ་འདུན་པ་སུམ་ཅུ་ཙམ་གྱི་བར་རིག་གཞུང་བརྗེ་རེས་ཀྱི་མོས་མོལ་གནང་
རྒྱ་ལྡན་ལྟུང་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀའ་གནད་ཁག་དང་ནང་པའི་བྲལ་མཐའ་མན་
རྒྱན་དབར་ཚོད་རྒྱལ་གྲུབ་ཀྱི་དཀའ་གནད་བར་འདྲ་པའི་ཆ་མང་པོ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེར་དུས་
དངོས་ཁམས་རིག་པའི་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་རྙེད་འོན་དག་ནང་པའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་
འབྲེལ་བ་ཡོད་རྒྱལ་རི་འདྲ་ཡིན་ནམ། ལྷ་ཞིབ་མཁན་དང་། དེས་ལྷ་ཞིབ་ཀྱི་དཔེ་བུ་བས་
ཡུལ་གྱི་གནས་རྒྱལ་ཚད་འཇམ་གྱི་དཔེ་བུ་ལུགས་རྒྱུན་རི་འདྲ་གྲུབ་དམ། དགོ་འདུན་པ་དང་
དེ་བཞིན་ཚན་རིག་པ་ཚོ་རང་སོ་སོའི་རིག་གཞུང་གི་སྤུལ་བྱུང་མི་ལྷ་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། དེ་
གཉིས་ཀས་བསམ་རྒྱལ་བརྗེ་རེས་ཀྱི་མོས་མོལ་གྱི་རྒྱུར་གསུམ་ཆེ་བའི་ལྷ་ཡོད།

བཟོ་སྐྱེད་འདིའི་རྒྱལ་འབྲོར་སྤྱི་ལྷན་ ༤ ཚེས་ ༣ ཉན་ ༥༡ བར་བདུན་ཕྲག་བཞིའི་སིང་དགོ་
འདུན་པ་སུམ་ཅུ་ཙམ་ལ་ཚན་རིག་རོ་སྒྲིག་གི་ཟབ་སྦྱོང་ཞིག་ཚོགས་ཡོད། མཉམ་ཞུགས་
གནང་མཁན་གྱི་དགོ་འདུན་པ་རྣམས་ཀ་རྟོར་སྐྱོད་གསུམ་ལྷལ་གྱི་རིས་མེད་ཚོས་བརྒྱུད་ཁག་
གི་དགོན་སྡེ་འདྲ་མིན་ནས་ཕེབས་པ་དང་། བཟོ་སྐྱེད་སྐྱབས་མཉམ་ཞུགས་སྡེར་མོལ་གྱི་ལམ་
ནས་རི་བ་དང་ལན་འདེབས་སོགས་ཀྱི་ཆ་ལས་ལེན་རྒྱ་ཡོད།

བཏུང་ལྷོད་ལྷོད།

འཛིག་ཉེན་ཁམས་ཀྱི་རིག་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཚོག་བཏོ་སྐྱེད་ཐེངས་བཅུན་པའི་བརྗོད་གཞི་
 ལྷ་ཞིབ་དང་གནས་ཚུལ་ཞེས་པ་འདི་ནི་ནང་པའི་མཁས་དབང་ཁག་དང་ཚོན་རིག་པའི་དབང་
 ཉེན་གསུམ་རིང་མེས་པ་དོན་གྱི་རིན་ཐང་དང་ཚོན་རིག་གི་དབྱུང་ཞིབ་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་སྤེལ་
 སྲིད་དམིགས་པའི་བཏོ་སྐྱེད་རིམ་ལྗང་གོ་སྤྲིན་གྱི་དབཞིན་པའི་ནང་ཚོན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ལྷི་
 ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་རྒྱ་གར་དྭ་རམ་ས་ལར་མེས་པ་རྗེས་ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཚོག་བཏོ་
 སྐྱེད་ཐེངས་དང་པོ་གོ་སྤྲིན་ལྷུས་ཤིང་། ཡལོང་ས་ཡལྱུབས་མལོན་ཚེན་པོ་མཚོག་ནས་དབྱུང་བྱེད་
 གནང་ཡོད། ༡༩༡༣ ལོར་རྒྱ་གར་གྲུང་ཚུགས་དེ་ཉ་རྩ་དུན་ས་གནས་སུ་གཏན་གཞི་བྱས་པའི་
 སྲོང་བཅན་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་ཤེས་རྟོགས་དང་ལག་ལེན་ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཚོག་བཏོ་སྐྱེད་
 ཐེངས་གཉིས་པ་གོ་སྤྲིན་ལྷུས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ ༡༩༡༤ ལོར་སྐྱེད་ཡང་དྭ་རམ་ས་ལར་མལ་ལྷན་
 འབྲིག་དང་བདེ་སྤྱིད་ཅེས་པའི་བརྗོད་གཞི་ཚོག་བཏོ་སྐྱེད་ཐེངས་གསུམ་པ་གོ་སྤྲིན་ལྷུས་ཡོད།
 ༡༩༡༥ ལྷ་གར་རྩོ་ཚོགས་རྣམ་ཐོལ་སྐྱེད་དཔོན་དུ་ཚད་རྒྱུས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་དང་སྲོང་པ་
 ཉེད་ཅེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཚོག་བཏོ་སྐྱེད་ཐེངས་བཞི་པ་གོ་སྤྲིན་ལྷུས་པ་དང་། ༡༩༡༦ ལོར་རྒྱ་
 གར་གྲུང་ཚུགས་སུ་གཏན་གཞི་བྱས་པའི་གདན་ས་དཔལ་སྐྱེད་ས་ཤེས་རབ་སྐྱེད་དུ་མེས་མཚོར་
 ལྷངས་འཛིན་དང་བཅས་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཚོག་བཏོ་སྐྱེད་ཐེངས་ལྷ་པ་གོ་སྤྲིན་ལྷུས།
 དེ་བཞིན་ ༡༩༡༧ ལོར་རྒྱ་གར་དྭ་རམ་ས་ལའི་ཉེ་འདབས་སུ་གནས་པའི་ནོར་སྐྱེད་པོད་ཀྱི་རིག་
 གཞུང་གཅེས་སྐྱོང་ཁང་དུ་སྐྱེད་རྗེ་དང་། དགེ་བ། ག་ཤེས་སྐྱོད། ཅེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཚོག་བཏོ་
 སྐྱེད་ཐེངས་དྲུག་པ་གོ་སྤྲིན་ལྷུས་པ་སོགས་བཏོ་སྐྱེད་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེད་བསྐྱེས་ཅོམ་ཡིན།
 འདི་ལོ་རྗེས་པོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་དང་། རྣམ་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གཉིས་
 ལུང་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ནས་བཏོ་སྐྱེད་ཐེངས་བཅུན་པ་གོ་སྤྲིན་ལྷུ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། བཏོ་སྐྱེད་འདི་
 གོ་སྤྲིན་གྱུབ་པར་ཨ་རིར་གཏན་གཞི་བྱས་པའི་རྗོན་ཤེས་ལེན་ལོན་ཐེབས་ཅང་དང་། ས་ལྷར་ནང་
 མིའི་ཐེབས་ཅཱ། རྣམ་རྒྱལ་པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཉམས་ཞིབ་ཁང་བཅས་ནས་རོགས་དབྱེས་བྱས་
 རོགས་གནང་ཡོད། ༡༩༤༤ ལོར་ཡལོང་ས་ཡལྱུབས་མལོན་ཚེན་མཚོག་ནས་པོད་ཀྱི་དཔོན་རྗེ་
 ཚོས་དེད་དུས་ཚོན་རིག་སྐོབ་གཉེར་དགོས་པའི་བཀའ་སྐོབ་ལམ་སྐོབ་ཐེབས་པ་དང་། དེ་ཡང་
 མཐར་ཚུལ་ཚོན་གཉིས་ཀྱི་མཐར་སྐྱབ་གནང་དོན་ཁག་གི་ཐད་བསམ་སྐོར་གསར་པ་སྐྱེད་སྐྱེན་གྱི་དྲི་
 ལྷུང་དམིགས་པ་ཞིག་རེད། བཏོ་སྐྱེད་གི་རིམ་པ་འདི་དག་གྲང་གནང་དོན་དེ་ལག་བསྐྱར་བྱས་པ་
 ཞིག་ཡིན།

ཤེས་རབ་རྒྱུད་ལོ་ལས།

གཟུགས་སྣོང་པའོ། སྣོང་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ། གཟུགས་ལས་སྣོང་པ་ཉིད་གཞན་
མ་ཡིན། སྣོང་པ་ཉིད་ལས་ཀྱང་གཟུགས་གཞན་མ་ཡིན་ལོ། དེ་བཞིན་དུ་ཚོར་བ་དང་། འདུ་
ཤེས་དང་། འདུ་བྱེད་དང་། རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྣམས་སྣོང་པའོ།

ཉིན་གྲུབ་གསོལ་ཚིགས།

ཉིན་གྲུབ། ཚོགས་ཁེངས་གསུམ་པ། ཉེན་ཉལ་ནས་ ༩:༤༥༽

ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གིས་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་པའག་འདོད་རྒྱུ་ལ།

དགེ་བཤེས་ཐབས་མཁས་ལྷོ་ལོས།

ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཁག་གི་ནང་རྒྱལ་ལྷན་ཆ་མེད་སྐོར་འབྲེལ་བརྗོད་དང་འདོད་རྒྱལ་རྣམ་
ཚོགས་ཤིག་བསྐྱེད་ཡོད། རོས་ཀྱི་གཏམ་བཤད་ནང་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོས་རྒྱལ་ལྷན་ལ་ལྷ་རྒྱལ་
གང་འདྲ་ཡིན་མིན་དང་། དེ་ཡང་རྒྱལ་གྱི་འབྲུང་ཁུངས། ལྷ་བ་ལྷེད་རྒྱལ། དེའི་རང་བཞིན་
སོགས་ཀྱི་ཐད་དམིགས་སུ་བཀའ་ནས་འབྲེལ་བརྗོད་ལྷེད་རྒྱུ་ཡིན།

༼རྒྱལ་རྒྱན་སྐར་མ་ ༣༥ དང་། རྒྱི་བ་རྒྱུ་ལམ་ཆེད་སྐར་མ་ ༣༠༽

ལྷན་ཀ་ཉིས་ལྷན་གྱི་བརྟན་དབྱེད།

ཨ་ལོལ། ཨ་ལོལ་ཐ་སྤོ་མི།

ལྷན་ཀ་ཉིས་ལྷན་གྱི་བརྟན་དབྱེད་ལ་བརྟན་ནས་ཆད་རྒྱལ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་གལ་
ཆའི་གནད་དོན་ཁག་དབྱེད་མེད་ལྷེད་རྒྱུ་ཡིན། བརྟན་དབྱེད་འདི་རྒྱལ་གཅིག་རྒྱུ་པ་དང་
ལྷན་ཏུ་ལྷེད་སྐབས་སོལ་རྒྱུ་དངོས་རིག་གི་རྟོག་ནས་འབྲེལ་བརྗོད་ལྷེད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བ་
ཆགས་ཡོད། འོད་ཀྱིས་སྐབས་རེ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་འབྲུང་སྐོན་པ་དང་། སྐབས་རེ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་
འབྲུང་སྐོན་གྱི་ཡོད། རྒྱལ་རྒྱལ་ལྷན་གྱི་གནས་སྟངས་འདིའི་ཅ་དོན་ལྷི་རྒྱལ་རྒྱལ་གང་
གི་རྣམ་འབྲུང་སྐོན་མིན་དེ་ལྷེད་ཡོས་ཅོལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་ལྷེད་པ་རྣམས་འདི་
ཡིན། གཏམ་བཤད་སྐབས་ལྷན་ལྷན་གྱི་གནས་ཚུལ་འདིའི་སྐོར་སྐོར་རྒྱུ་དང་། དེ་དང་ལྷོགས་
མཚུངས་ཐམས་ཅད་ཐག་གཅོད་པར་ཤེས་ཉོགས་ལྷན་རྒྱལ་སྐྱ་བའི་ལྷ་གྲུབ་དང་། ཆད་རྒྱལ་མ་

ལག་གསལ་གནས་བབ་ཅེས་པ་དོ་བོ་དུ་མར་ཚོགས་པའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་སོགས་
ཀྱི་ཐད་བཟོ་སྐྱོད་དང་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།

སྐར་མ་ ༡༥ དང་། རི་བ་རིས་ལན་ཚེད་སྐར་མ་ ༡༠༽

གསོལ་བའི་བར་གསེབ།

ཉིན་རྒྱུད། ཚོགས་མེད་ས་བཞི་པ། ༡༩༧༥ ཟླ་ ༥་ ༡༠༽

མཉམ་ཞུགས་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་བའི་རྒྱ་བྱས་སྐོར།

སྐར་མ་ལྷན་སྐར་མ། ༤༥༽

དགེ་འདུན་སྐོར་ཐོན་པ་ཚོས་རྒྱ་བྱས་ལྷན་སྐར་མ། ༡༠༽

རྒྱ་བྱས་པའི་དྲི་བ་དྲིས་ལན། རྒྱ་བྱས་ཚོགས་མེད་ས།

སྐར་མ། ༡༠༽

ཨྲོ། ཚོགས་མཐུན་དང་ཡོ། (༡༠:༠༠ ནས་ ༡༡:༠༠)

གཙོ་སློབ་པ། མི་ཚོ་རྣམས། རྟོ་རྟོ་བ།

རྒྱ་མཚོ་དང་། མེས་བྱ། ལྷ་ཞི་བ། བྱང་པའི་གྲུབ་མཐུན་བཞེས་ཕྱི་ལ་དང་ཕྱི་ལ་
ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་འདྲིའུ་བ།

མཁན་པོ་ཚོས་དབང་།

བྱང་པའི་གྲུབ་མཐུན་འོག་མ་གཉིས་གཞི་ལ་བཞག་ན་ང་ཚོས་མཐོང་བའི་ཡུལ་དངོས་དག་གི་
རོལ་དུ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ཡོད་པ་དང་། ཡུལ་ཅན་ལས་ཐ་དང་རང་དབང་དུ་གནས་ཡོད།
གྲུབ་མཐུན་གསུམ་པ་ལྟར་གྲུབ་ན། ལྷ་ཞི་བ་གང་ཡང་མེས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅམ་ལས་བྱི་དོན་
གྲུབ་པ་གང་ཡང་མེད་པ་བཤད་ཡོད། གྲུབ་མཐུན་བཞེས་པའི་བྱང་པའི་ཡུལ་ཅན་གཉིས་
ཀ་མན་ཚུན་ལྟོས་ནས་གྲུབ་པ་ལས་རང་དབང་གིས་གྲུབ་པ་གཅིག་གྱུར་མེད་པ་འོད་ཀྱི་ཡོད།

༼སྐར་མ་ ༡༥ དང་། རྩི་བ་རྩིས་ལན་ཆེད་སྐར་མ་ ༡༥༽

ལྷ་ཞི་བ་མ་གྲུབ་པའི་ཚོན་རྒྱ་ཆུང་རྒྱུ་ལྱི་འདྲིའུ་ཉེན་གནས་སྐྱེ།

ཨ་མེས། ཨ་མེས་མ་སྲོ་མི།

གཏམ་བཤད་འདིའི་ནང་རྒྱུར་གཉིས་ལྷན་གྱི་བཞག་དབྱུང་དམིགས་བསལ་གྱི་ཐག་ཅིག་
ལ་དོ་སྣང་གྱེད་རྒྱ་དང་། འདིར་མག་རོན་ཤེར་གྱི་འོད་ཆུང་སེམས་དབྱུང་ཆས་ཟེར་གྱི་ཡོད་ལ།
བཞག་དབྱུང་ནང་འོད་རྒྱལ་གཅིག་གམ་རྒྱལ་གཅིག་རྒྱུར་པ་བཞག་སྲོད་གྱེད་ཀྱི་ཡོད། རོན་མེ་
ལར་ལགས་གྱིས་བཞག་དབྱུང་གི་གོ་རིམ་འདི་བཞག་སྲོད་དང་འདིར་རྗེས་འདེམས་གྱི་བཞག་
དབྱུང་ཅེས་པའི་མིང་བཏགས་ཡོད། བཞག་དབྱུང་འདིའི་ནང་འོད་རྒྱལ་དེ་བཞག་ཆས་ནང་མ་
སྲེལ་བར་དེའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གང་གི་དོ་བོར་རྟོགས་ཞེས་གྱེད་མེན་ཐག་གཅོད་མི་གྱེད་པས་
མིང་དེ་ལྟར་བཏགས་པ་རེད། འདེམས་ཀྱི་རྗེས་སྲོལ་གྲས་པའི་ཐོག་ནས་འོད་རྒྱལ་དེ་འདས་

རྒྱལ་སྤྱི་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་འཇཉག་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷན་སྐྱེས་པའི་འཕྲུལ་བུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ། ཡང་ན་ལྷ་ཞིབ་མ་
ལུང་བར་འོད་རླུང་ལ་བདེན་དོན་མེད་པ་ཡིན་ནམ།

སྐར་མ། ༢༠༽

གསོལ་བའི་བར་གསེང་།

ལྷ་ཁྲིམ་ཚུལ་ལྟོན་པའི་ཉིན་མཇུག་། ༡༩༩༠ ན་མ་ ༡:༠༠༽

ཚད་རྒྱལ་མ་ལག་གི་ཚད་འཇཉག་དང་། ཞེས་པ་དང་ཨ་ཡ་ཉིད་གནས་བབ།

ཨ་ལེ་ཡ། ཅན་ཏ་མི་རི།

ཚད་རྒྱལ་གནས་བབ་(རྒྱལ་སྤྱི་བྱེད་ལས་སོགས་)ནི་སྐབས་དོན་བཤད་བྱའི་ཚད་རྒྱལ་མ་
ལག་འབྲེལ་བཅོང་བྱེད་པའི་གྲངས་ཚད་ཆགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཚད་རྒྱལ་གནས་བབ་སྐོར་
བཟུགས་གཅོད་ཅི་ལྟར་བྱས་པམ། ལྷག་པར་དུ་ཚད་འཇཉག་བྱེད་པའི་ཚུལ་བ་དེས་ཚད་འཇཉག་
བྱེད་པའི་གནས་བབ་ལ་དཀྱོག་རྒྱུས་ནས་གནས་བབ་དེའི་སྐོར་ཅི་ལྟར་བཟུགས་གཅོད་བྱས།
ད་ཚེས་ཚད་རྒྱལ་གྱི་ཡོངས་གྲགས་ཚད་འཇཉག་ཚུལ་ཁག་དང་ཚད་རྒྱལ་གནས་བབ་
ཀྱི་ཆགས་བཤོད་སོགས་ཀྱི་སྐོར་མོལ་དང་བཟུགས་དབྱེད་ནང་བཤོད་སྐོར་ཅི་ལྟར་བྱེད་མིན་
སྐོར་གླེང་རྒྱ་ཡིན། ཚད་རྒྱལ་གནས་བབ་ལ་འབྲེལ་བཅོང་བྱེད་ཚུལ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་ད་ཚེས་
ཁས་ལེན་ཚོགས་པ་ནི་ཚད་རྒྱལ་གྱི་གནས་བབ་དེ་ད་ཚེས་ལོས་ཉོགས་ཀྱི་གནས་བབ་ལྟ་བུར་
བསམ་ཚོགས་པ་དང་གནས་བབ་དེ་ཡང་ཚད་འཇཉག་གི་མཐུག་འབྲེལ་ལ་ལྷོས་ནས་འཕྲུལ་
ལྷོག་བྱེད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་བཞིན་ཚད་རྒྱལ་རྣམས་གཞིག་དང་ནང་པའི་ལྷ་ཚུལ་བར་
འབྲེལ་བཤད་ཡོད་མེད་མོལ་ཡོད་པའི་ལེན་ལོད།

སྐར་མ། ༢༡༽ རྣམ་པའི་བཤེས་ལན་ཚེད་སྐར་མ། ༢༠༽

མགམ་ཞུགས་མྱོས་མོལ་ཟེངས་གཉིས་པ། ལྷ་ཞིབ་ཀྱི་རང་བཞིན། ལྷ་ལ་དང་
ལྷ་ལ་ཅན།
༼སྐར་མ། ༤༥༽

མྱོས་མོན་དགེ་འདུན་པ་ཚོས་གཏམ་བཤད། ༼སྐར་མ། ༡༠༽

ཉིན་གུང་གམོལ་ཚིགས།

ཉིན་གུང། ཚོགས་ཟིངས་གསུམ་པ། (༡:༡༥ ནས་ ༩:༤༥)

ཚད་རྒྱལ་དངོས་ཁམས་ནང་ཚད་འཇལ་གྱི་དཀའ་ངལ།

ཨ་ཡིན། རྟེན་ཏམ།

རྒྱལ་ཕྱོགས་ལྷ་ལྷུབ་ནང་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་ངལ་དང་
ལྷ་ལ་ཅན་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་ལྷུབ་མེན་དང་འབྲེལ་བའི་དཀའ་རྙོག་དབར་དུ་འབྲེང་བྱེད་
གྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་ད་ལྟའི་ཕྱི་གསུགས་གྱི་རྣམ་གཞག་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཡང་རྣམ་གཞག་
དེའི་ཁྲུབ་ཚད་དང་ཤེས་བྱ་ཞེས་པའི་གོ་དོན་གང་ཡིན་ལངས་ཕྱོགས་ཁ་གསལ་ཡོད་པ་
རེད། ཚད་རྒྱལ་རྣམ་གཞག་འདི་གཙོ་བོ་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཚུལ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་ཚད་
འཇལ་བྱེད་སའི་ལྷ་ལ་དང་ཚད་འཇལ་བྱེད་མཁན་གྱི་ལྷ་ལ་ཅན་ཡོད་པ་གཞིར་བཞག་གི་
མོག་ནས་ཤོད་གྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་སྒྲིམ་གཞིའི་ནང་གང་ཞིག་ལྷ་ལ་ཅན་གྱི་
ཆ་ཤས་འཛོག་མེན་གསལ་ཁ་སྟོན་མེད། དེར་བརྟེན་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་ཆ་གང་ཞིག་ལྷ་ལ་ཅན་གྱི་
གནས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བ་དང་ཆ་གང་ཞིག་ལྷ་ལ་ཅན་གྱི་གནས་ལུགས་དང་འབྲེལ་མེན་ཁ་
གསལ་མེད་པ་རེད། གནས་སྣངས་འདི་དཀའ་ངལ་ཞིག་དང་ལྷ་ལ་པར་བྱ་བརྟག་དབྱེད་ཀྱི་བྱ་
བས་བྱ་ལྷ་ལ་ཅན་རང་བཞིན་འཇུག་ཕྱོག་གཏོང་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་སྣེ་པར་ཆགས་ཡོད། འདིར་
ཚད་རྒྱལ་ཚད་འཇལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་ལ། སྒོལ་རྒྱན་དངོས་རིག་དང་ཚད་རྒྱལ་
དངོས་རིག་བར་གྱི་འགལ་བ་ཡོད་པ་ཞི་གཙོ་བོ་ཆགས་ཡོད། གཏམ་བཤད་འདིའི་ནང་ཚད་
འཇལ་གྱི་དཀའ་རྙོག་དང་དེ་འབྲེལ་བསམ་ཚུལ་ཁ་གསལ་སྐྱེད་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།

༼སྐར་མ་ ༡༥ དང་། ཇི་བའི་མེན་ཚད་སྐར་མ་ ༡༠༽

ཚད་རྒྱུ་ཉེ་གནས་ཕྱིན་པའི་གནད་དོན་གྱི་བྱུང་རིམ་མདོར་བསྟུན།

ཉོ་ཁར་པ། མ་སེ་མན།

ཚད་རྒྱུ་ནམ་གཞག་ལྷར་བྱས་ན། བར་སྐྱབ་གི་གནས་གཅིག་ཏུ་ཚད་འངལ་གང་བྱས་པའི་
བྱུང་འབྲས་དེས་རྒྱང་ཐག་དེས་མེད་ཀྱི་སར་ཡོད་པའི་ཚད་རྒྱུ་གི་གནས་བབ་གཞན་གྱི་
ཚོག་དེ་མ་ཐག་ལྷགས་སྐྱོད་སྐྱབ་པ་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱང་རིང་གི་བྱ་བ་འདི་ལྟ་བུར་ཨ་ཡིན་
སེ་འན་དགའ་མོ་བྱུང་མེད་པ་དང་། ཚད་རྒྱུ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་དཀའ་ངལ་དག་སེལ་
བར་ཁ་སྐྱོན་གཞན་ཞིག་གྱེད་དགོས་པ་བསམ་ཡོད། ཉར་སར་དགོས་པ་ཞིག་ལ་ཚན་རིག་པ་
རྫོན་ལེལ་ཞེས་པ་དེས་མཉམ་ཅིས་ཀྱི་དབང་རྟགས་ཤིག་གི་ཚོག་ནས་དེ་ལྟ་བུའི་ཁ་སྐྱོན་ཡོང་
མི་སྲིད་པ་བསྟན་པ་དང་། རྒྱ་མཚན་དེའི་ཚོག་ནས་ཨ་ཡིན་སེ་འན་གྱི་འདོད་པའི་ནམ་གཞག་
གི་རིགས་ཤིག་ཡོང་མི་སྐབ་པ་ཆགས་ཡོད། དེ་བཞིན་ཉེ་བུས་ཀྱི་བརྟག་དབྱེད་ཁག་གི་ནང་
ཚད་རྒྱུ་གི་སྐོན་ཚོད་དག་བདེན་པ་ཡིན་པའི་དབང་རྟགས་རྙེད་བཞིན་ཡོད།

སྐར་མ་ ༡༥ དང་། དེ་བཞིན་ལན་ཆེད་སྐར་མ་ ༡༥༽

གསོལ་བའི་བར་གསེང་།

ཉིན་རྒྱུ། ཚོགས་ཐེངས་བཞི་པ། (༤:༡༥ ཉམ་ ༥:༡༠)

འགྲམ་བྱུགས་ཤོད་མོལ་ཐེངས་གཞུག་པ། ལྷན་རྒྱུལ་དང་གནས་རྒྱུལ་སྐོར།
སྐར་མ། ༤༥༽

སློབ་ཚན་དག་འདུན་པ་ཚོས་དོ་སྲོད་གཏམ་བཤད། (སྐར་མ། ༡༠)

རྒྱུ་གན་པའི་དྲི་བ་དྲིས་ལན། རྒྱ་ཁག་ཚོགས་ཐེངས།
(སྐར་མ། ༡༠)

ལྷ་མོ། ཚུགས་ཐེངས་དང་པོ། (༡༠:༠༠ ནས་ ༡༡:༠༠)

གཙོ་སྟོན་པ། ཨ་ཉི་ལ། ཨ་ཉན་མ་ལྷོ་ལྷི།

བདེན་པ་གཉིས།

དགེ་བཤེས་ལྷག་ཏོང།

གཟུགས་སམ་དེ་ལས་གཞན་པའི་ཤེས་བྱ་གང་ཡིན་ཡང་དེ་ཀྱན་སྐྱོད་དང་རྟོག་པས་བཏགས་
ཅམ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། མ་བཏགས་པའི་ཆེན་པོ་དང་ཚོའི་འདོད་སྐྱོ་ཁེངས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་ཐུབ།
བྱ་བ་བྱེད་པར་མོང་ཅ་བ་ནས་མེད་པ་ཆགས་མེད། དེར་བརྟེན་གཟུགས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ལ་ངོ་
མོའམ་རྣམས་པ་གཉིས་ཡོད། དེ་ནི་ཀྱན་རྫོང་དང་དོན་དམ་གྱི་རང་བཞིན་གཉིས་པེད། ཀྱན་
རྫོང་དང་དོན་དམ་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་རྩ་དང་རྩའི་རྩམ་གཤེར་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན།
དེ་གཉིས་མ་དང་ཡིན་ཡང་ངོ་མོ་གཅིག་སྟེ། གཅིག་མེད་པར་གཞན་བརྗོད་ཏུ་མེད་པ་པེད།
བྱ་བ་མཐའ་གོང་མ་ཚོས་མཐར་ཐུག་གི་བདེན་པའམ་སྟོང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་བ་འབྲེལ་རྒྱུ་དེ་གང་
ཟག་དང་ཚོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་གྱི་གཉེན་པོ་སྟོངས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་ཀྱན་རྫོང་གི་
བདེན་དོན་ལ་ཡང་འགལ་གྱི་མེད།

སྐར་མ། ༡༠༽

ཨ་ཉན་ལྷགས་ལྷོ་ས་ཚོའམ་ཐེངས་པའི་པ། དུམ་རྩོས་ལ་ཅི་ཞིག་ཡོད་དམ།

སྐར་མ། ༡༠༽

གསོལ་བའི་བར་གཞི་དེ།

ལྷོ་ཤོ་ ཚོགས་མེད་མ་གཉིས་པ། ༡༩༩:༩༠ བས་ ༡:༠༠༽

ཚད་རྒྱལ་ལྷན་ཁྲིམ་གྱི་འབྲེལ་ཚུལ།

ཨ་ཡན། རྟེན་ཉམ།

དེ་ཡང་ཚད་རྒྱལ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ནང་ཆ་གང་ཞིག་ལུལ་གྱི་གནས་སུ་གས་དང་ཆ་གང་ཞིག་རྟོག་སྒྲིལ་དང་བཞུགས་ཡིན་མེད་གསལ་པོ་མེད་པས་འབྲེལ་བརྗོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ཡང་རྣམ་གཞག་རང་གི་དོན་ནས་གང་ཞིག་ལུལ་དོར་ཡོད་པ་དང་གང་ཞིག་ལུལ་ཅན་གྱི་སྒོ་དོར་ཡོད་མེད་གསལ་ཁ་སྟོན་མེད་སྟབས་དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་དང་ལྷ་སྐྱབ་སྐྱབ་པ་ཚོས་རྣམ་གཞག་གི་འདོད་ཚུལ་གང་ཡིན་གསལ་བཤད་དེས་པར་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྣམ་གཞག་གི་འབྲེལ་ཚུལ་སྣ་ཚོགས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། གཉམ་བཤད་འདིའི་ནང་ཕྱེ་ཁག་སོ་སོས་ཚད་རྒྱལ་ཚད་འཇམ་གྱི་དཀའ་ངལ་འདྲིའི་འབྲེལ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ག་འདྲ་བྱེད་མིན་སྟོང་གོས་མོལ་བསྐྱས་ཅམ་འེ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།

༡༩༩:༩༠

རྒྱ་འབྲས་དང་རྗེལ་གྱི་དེས་སྐྱོལ།

ཉོ་མར་པ། ཨ་སི་མན།

ལེལ་གྱི་དེས་སྐྱོལ་དེ་འགོ་འཇུགས་བྱེད་ཚུལ་འདྲ་མིན་བྱེད་ཚོགས་འོན་ཀྱང་སྐབས་དོན་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་འགོ་འཇུགས་བྱེད་ཚུལ་ཞིག་ནི་དེད་ཚོའི་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་གཞི་ལ་བཞག་ནས་འགོ་འཇུགས་བྱེད་ཚུལ་དེ་ཡིན། ད་ཚོས་ཨང་ཅིས་དེ་ཅམ་བཞོལ་སྟོན་མ་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་འཇིག་རྟེན་དང་རྒྱ་འབྲས་ཀྱི་འགོ་འཇུགས་ཐད་རྒྱ་མཚོན་ལྟར་སྤར་ཅན་གྱི་ཚོད་དབག་བརྟེན་ཡོད་རྒྱ་དང་། ཚོད་དབག་དེ་དག་སྟོགས་སྟེ་བསྐྱས་ནས་བཤད་པའི་མཇུག་

འབྲས་ཀྱི་ལྷུང་དོན་དེ་བརྟུག་དཔུང་ནང་མི་འཐད་པ་སྐྱབ་ཡོད་ཚུལ་སྐོར་སྐོར་རྒྱ་ཡིན། དེས་
ན་ཚོད་དཔག་དེ་དག་ལས་གང་ཏུང་གཅིག་དེས་པར་ནོར་འཇུག་ཆགས་ཡོད། གཏམ་
བཤད་འདིའི་ནང་དེ་ལྟ་བུའི་ཚོད་དཔག་གང་དག་ཚད་རྒྱལ་དངོས་ཁམས་རིག་པས་སྡེ་ཚན་
སོ་སོས་མི་འཐད་པ་སྐྱབ་ཚུལ་སྐོར་སྐོར་རྒྱ་ཡིན།

སྐར་མ། ༩༠༽

མཉམ་ཞུགས་གྲོས་མོལ་ཐེངས་ལྔ་པ། ཚད་རྒྱལ་ཞུགས་རིག་གི་འགྲེལ་ཚུལ།

སྐར་མ། ༩༠༽

ཉིན་ལྷུང་གསོལ་ཚིག་གས།

ཉིན་ལྷུང་། ཚིག་ས་ཐེངས་གསུམ་པ། (༧:༡༥ ཉན་ ༩:༤༥ བར།)

མཉམ་ཞུགས་གྲོས་མོལ་ཐེངས་ལྷུག་པ། དཔོན་ཁམས་རིག་པ་དང་། ཉན་འཛི་
ཚེ་དོན་དང་རང་བཞིན།

སྐར་མ། ༩༥༽

ཚོན་རིག་པ་ཐེའོ་ཁོ་ལེ། ཉོ་རབ། ལགས་ནས་དོ་སྐྱོད་སྐར་མ་བཅུའི་རིང་བྱེད་རྒྱ། ཚོན་རིག་
རྒྱུ་དང་བྱེ་ལག་དངོས་ཁམས་རིག་པ་ནི་གཞི་ཚེ་ཚོད་བཞག་འགའ་ཞིག་གཞི་ལ་བཞག་
ནས་བཤད་ཡོད་པ་དང་། ཚོད་བཞག་དེ་དག་ལས་གང་ཏུང་མི་འཐད་པ་དང་སྐོར་ཡོད་པ་
ཉེད་སྐབས་དེ་དག་བཙོས་བསྐྱར་བྱི་སྐོར་ནས་ཡར་རྒྱས་སུ་མཐུད་གཏོང་བུལ་པའི་གོ་སྐབས་
ཡོད་པ་རེད། མཉམ་ཞུགས་གྲོས་མོལ་འདིའི་ནང་ཚོན་རིག་ནང་གང་ཤེས་རྟོགས་ཡོད་པ་དེ་
དག་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཚུལ་གང་འདྲ་ཡིན་ཟེན་སྐོར་གྲོས་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།

རྒྱུ་ཉན་པའི་བྱི་བ་བྱིས་འག། རྒྱ་ཁག་ཚིག་ས་རྒྱས།

སྐར་མ། ༩༥༽

གསོལ་བའི་བར་གསེབ།

ཉིན་རྒྱུ། ཚོགས་ཐེངས་བཞི་པ། རྒྱ་ཚོད་ ༩:༡༥ ནས་ ༥:༢༠ བར།

མཉམ་འབྲེག་གྲོས་ཚོལ་ཐེངས་བརྒྱན་པ། ཚུད་ཀྱིས་དངོས་ཁམས་དང་།
བཟང་ཕྱོད། སེམས་དོན།

རྒྱུ་མ། ༥༠༽

ཉོ་མར་ད། མ་སེ་མན། ལགས་ནས་སྐར་མ་བཅུ་འི་འིང་རོ་སྲོད་དང་ལྷན་ཏུ་འགོ་
འདྲེགས་ཏུ་སྒྲི།

དགེ་བཤེས་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་ལྷན་ནས་མཉམ་སྦྲེལ་གཏམ་བཤད་གནང་རྒྱ།

རྒྱུ་མ། ༣༥༽

བསྐྱོད་མི་གཏམ་བཤད་པ་ཁག

ཨ་ཉི་ཡ། ཨ་ཅན་ཟ་སྤྱོད་མི།

ཁོང་ནི་གསར་འཛོད་པ་དང་ཚོམ་པ་ལོ་ཞིག་རེད། ཁོང་གིས་རྒྱ་གར་གྲོང་འཁྱེད་རྒྱུ་ལོར་
ནང་གཏན་གཞི་བྱས་པའི་རྒྱལ་ནང་སྤྱི་དངོས་ཚན་རིག་གི་བརྟེན་གནས་ཁང་ཞེས་པ་དེར་ལོ་
རེའི་ཟབ་སྤྱོད་གོ་སྤྲིན་སྐབས་ཚན་རིག་ཚོམ་ཡིག་འདི་རྒྱལ་སྤོང་སྤོང་ཞིང་གནང་གི་ཡོད།
ཁོང་གིས་ཚན་རིག་པ་གསར་མ་ཞེས་པའི་དུས་དེའ་དང་། དེ་བཞིན་རང་བྱུང་ཟེར་བ་དང་
། ཁོན་པུ། ཚན་རིག་གི་ཨ་མི་རི་ཀ། ཞེས་པ་སོགས་ཀྱི་ནང་ཚོམ་ཡིག་འབྲེམས་སྤེལ་བྱེད་
བཞིན་ཡོད། ཁོང་གི་དཔེ་དེབ་དང་པོ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་མཐའ་མཚམས་ཞེས་པ་དེ་སྤང་
སྤྱིང་དང་། སྐར་རྒྱལ་དངོས་རིག་སྤོང་ཡིན། དེ་བཞིན་དཔེ་དེབ་གཉིས་པ་དངོས་སྤྱི་མེད་པའི་
མི་ཞེས་པ་དེའི་ནང་མིའི་བདག་གསུམ་རང་ཉིད་ལ་རྟེན་པའི་ཚོར་སྤང་སྤོང་དབང་ཅའི་འབྲེལ་
ལུགས་བཤད་ཡོད། ཁོང་གི་དཔེ་དེབ་གསར་པོས་སྤོང་གཉིས་ནས་དུས་མཉམ་དུ་སྤྱོད་པ་
ཞེས་པ་ཡིན་པ་དང་། དཔེ་དེབ་དེའི་ནང་ལྷན་ཀ་ཉིས་ལྟན་གྱི་བརྟེན་དབང་གཞི་ལ་བཞག་
ནས་ཚད་རྒྱལ་ལྷགས་རིག་གི་གནས་རྒྱལ་བཤད་ཡོད།

ཨ་རེ་ཡ། ཅན་ཏ་སི་ཏི།

ཁོ་མོ་ནི་འབྲམ་རམས་སྤོང་ཚོན་རྗེས་སྤོང་དཔོན་ཉོ་མར་དུ། ཨ་སེ་མན་དང་ལྷན་དུ་ཨོ་སི་ཏི་
མི་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྗེ་རི་མིམ་གཞུག་ལག་སྤོང་ཁང་ནང་ཉམས་ཞིབ་བྱུག་ལས་གནང་བཞིན་
པ་ཞིག་དང་། ཨ་རིའི་ནིུ་ཡོག་མངའ་སྡེའི་ནང་འོ་མེ་སི་ཏར་གཞུག་ལག་སྤོང་གཉེར་ཁང་
སྤོང་གཉེར་གྱིས་འབྲམ་རམས་པའི་བསྐྱབ་པ་མཐར་སོན་པ་དང་། སྐབས་དེའི་ཉམས་ཞིབ་
བྱེད་ལུལ་ནི་ཚད་རྒྱལ་ཚད་འངས་ནམ་གཞག་སྤོང་ཆགས་ཡོད། ཁོ་མོ་ཐའི་ལྷ་རྒྱལ་ཁབ་
ནང་འཚར་ལོངས་བྱུང་སྟེ། ལོ་ན་རྒྱུད་དུས་ནས་ནང་དོན་རིག་པར་སྤོང་གཉེར་བྱེད་སྤོང་བ་
ཞིག་ཡིན། ཁོ་མོས་དོ་སྤང་བྱེད་ལུལ་ཁག་ནི་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་། དེ་བཞིན་
སེམས་ཀྱི་ཐད་ལྷ་སྤུབ་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་ཁག་དང་འགྲོ་བ་མིའི་གནས་བབ་སོགས་
ཡིན། མི་མང་ཁྲོད་ཚན་རིག་གོ་རྟོགས་སྤེལ་རྒྱུའི་དོ་སྤང་ཡོད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པས་མཚོ་
རིས་སྤོང་མ་ཚོར་ཚད་རྒྱལ་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སྤོང་ཚན་དོ་སྤོང་བྱེད་པའི་ལས་གཞི་དེ་
འདྲའི་ནང་དུ་ཡང་ཆ་གསུམ་ལེན་བཞིན་ཡོད།

མཁམ་པོ་ཚོས་དབང་ལགས།

མཁམ་པོ་ཚོས་དབང་ལགས་ནི་ནང་དོན་རིག་པའི་དགོ་ཚུན་དང་མཁམ་དབང་ཞིག་རེད། ད་
ཆ་ཁོང་འབྲས་ལྗོངས་སྐང་ཉོག་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་བྱང་བཤམ་གྱི་འོ་ནང་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་
བཞིན་པ་ཡིན། དེ་སློབ་སྦྱོང་ལོ་ ༡༩༥༤ ལོ་ནས་ ༡༩༥༥ ལོ་བར་འབྲས་ལྗོངས་ཁུལ་གྱི་སློབ་
གྲྭ་ཞིག་གི་ནང་ཚོས་དགོ་ལྷན་ལས་གནང་བ་དང་། སྦྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་འབྲས་ལྗོངས་
རྩ་བལྟར་ནང་བསྟན་མཚེས་ལོ་ལྷན་གྱི་མཁམ་པོར་བསྐོས་བཞག་བྱུང་ཡོད། དེ་སློབ་མར་རྒྱ་
གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ནང་སློབ་གཉེར་གྱིས་སྦྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ལོར་སློབ་དཔོན་གྱི་བསྐུ་
བ་མཚར་ལོན་བྱུང་ཡོད། སྦྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་འགན་ཉི་ལེ་གི་ཉན་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་
ཁང་ནས་འབྲས་རམས་པའི་བྲག་འབྲེལ་ཚོར་ཡོད། སྦྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ལོར་རྩ་བལྟར་ནང་བསྟན་
མཚེས་ལོ་ལྷན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟའི་རིང་ཞབས་ཞུ་བསྐྱབས་ནས་ཀླུ་ལོལ་དུ་བཞུགས་ཡོད།
མཁམ་པོ་ལགས་ནས་འབྲས་ལྗོངས་ཁུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁོད་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་དཔར་སྐྲུན་
ཞུས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱལ་ནང་དང་མངའ་སྡེའི་བསྐོས་ལྷན་གྱི་ནང་རྒྱན་དུ་མཉམ་
ཞུགས་གནང་གི་ཡོད།

ཉོ་རྒྱུ་ཁྲུ་མ་མི་མཉམ་

ཁོང་ནི་ཕྱི་རི་མེས་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་དངོས་ཁམས་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཡིན།
ཁོང་གིས་ཉམས་ཞིབ་གནང་ཡུལ་ནི་ཚོད་རྒྱལ་རྣམ་གཞག་སྐོར་ཡིན་ཡང་བཟག་དབྱེད་བྱེད་
མཁམ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱན་དུ་མཉམ་ལས་གནང་གི་ཡོད། ཁོང་གིས་ཉམས་ཞིབ་ནང་ཚུགས་
གཅིག་ནས་ཚོད་རྒྱལ་དངོས་ཁམས་རིག་པས་གཞི་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་སྐོར་གང་
བརྗོད་མིན་ལྟ་བུ་དང་། ཚུགས་གཞན་དུ་ཚོད་རྒྱལ་རྣམ་གཞག་གི་ཚོགས་ཀླུ་ལོལ་
སྦྱས་ཚོད་རིམ་གསལ་དང་། འབྲེལ་ལམ་སྐྱེད་སྐྱོད་ཚུལ་སོགས་ལག་བསྟར་དང་འབྲེལ་
པའི་བྱེད་སློབ་ཚོད། དེ་མིན་རྒྱལ་རབས་དང་དབང་སྐྱེད་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་པ་དང་། ལྷན་པར་དུ་
དུས་རབས་བརྒྱ་བུག་པའི་ཡས་མས་སྦྱོར་བྱེད་ལུགས་ནང་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་དོ་སྣང་ཡོད་
སྟབས། གནད་དོན་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་ཉམས་ཞིབ་གཞི་ལ་བཞག་ནས་ཨ་ལྷན་གྱིས་
གཞུགས་བྱས་ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་གྲང་བར་སྐྲུན་བྱས་ཡོད།

དགེ་བཤེས་ལྷན་ཁྲིའུ་

ཁོང་ནི་རྒྱ་གར་གྲུ་ཕོགས་རྩ་རམ་ས་ལར་རྟེན་གཞི་བྱས་པའི་བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་
འགན་འཛིན་དང་། རང་དོན་རིག་པའི་མཁས་དབང་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གིས་མི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་
ལྷན་གི་རིང་ལགོར་ས་ལས་ལས་མགོན་ཆེན་པོའི་གསུང་རྒྱུར་དང་། ལགོར་ས་མཚོག་གི་
དཔེ་དེབ་མང་པོ་ཞིག་དབྱིན་རྒྱུར་གྱི་བྲག་ལས་གནང་ཡོད། ཁོང་རྩ་ས་རིགས་ལས་སློབ་
གཉེར་ཁང་ནས་བསྐབ་པ་མཐར་མོན་བྱུང་བ་དང་། ལྗེ་ལི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་ནས་
དེད་དུས་ལྷ་བྲུབ་ཀྱི་སློབ་གཞིའི་ཚོག་སློབ་དཔོན་གྱི་བྲག་འཁྲེར་དང་། གདན་ས་ཆེན་པོ་
འབྲས་སྐྱེད་ནས་དགེ་བཤེས་ཀྱི་བྲག་འཁྲེར་ཚོག་ ལགོར་ས་ལས་ལས་མགོན་ཆེན་པོའི་
ལས་སློན་འོག་བོད་མིའི་ཚོགས་སྡེ་དང་ཤེས་ཡོན་བརྟེན་གནས་མང་པོའི་འགན་འཛིན་ལྷན་
ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་མི་ཡིན་པ་དང་། དབུས་བོད་མིའི་སློབ་འཇུགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ལྷན་ཚོགས་
ཀྱི་ཚོགས་གཙོའི་བྲག་ལས་གནང་ལུས་བཅས་ཡིན།

དགེ་བཤེས་ཐབས་ལུགས་

ཁོང་ནི་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་དབུས་ཁུལ་གྱི་ས་གནས་ཤིག་ཏུ་འཁྲུངས་ཤིང་། ལོ་ན་
བརྒྱ་ལ་མོན་སྐབས་ལྷ་སར་ཚོས་ཞུགས་གནང་ཡོད། ༡༩༩༥ ལོར་རྒྱ་གར་དུ་སླེབས་ནས་
སེར་བྱེས་དགོན་པར་ཚོས་ཞུགས་ཀྱིས་ ༡༩༩༩ ལོར་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་བསྐབ་པ་
མཐར་མོན་བྱུང་། ༡༩༩༩ ལོར་རང་དགོན་དུ་འགོ་འཇུགས་གནང་བའི་ཆོན་རིག་གི་འཛིན་
གྲུང་བཅར་ནས་ཆོན་རིག་སློབ་གཉེར་གནང་འགོ་བརྒྱགས་པ་དང་། ༡༩༩༩ ལོ་ནས་དགེ་
འདུན་པའི་ཆེད་དུ་ཆོན་རིག་ཅེས་པའི་ལས་གཞིའི་འོག་ཆོན་རིག་གི་ཟབ་སྐྱོང་ཁང་གི་ནང་
མཉམ་ཞུགས་དང་། ༡༩༩༩ ལོ་ནས་བོད་དང་ཨ་མོ་རིའི་ཆོན་རིག་ལས་འཁར་ཞེས་པའི་ནང་
མཉམ་ཞུགས་གནང་ཡོད། དེ་རྗེས་ ༡༩༩༩ ལོ་ནས་ ༡༩༩༩ ལོར་ལོ་གསུམ་རིང་ཨ་རིའི་ཨ་མོ་
རིའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆོན་རིག་ཆེད་སྐྱོང་གིས་བྱིར་རང་དགོན་དུ་སླེབས་ནས་ད་བར་ཆོན་
རིག་སློབ་ཁྲིད་སོགས་ཀྱི་བྲག་ལས་གནང་ལུས་ཡིན།

ཐིམ་ཁོ་རེ། ཉེ་ཁོ་རེ།

ཁོང་ནི་ཨ་འཛི་དངོས་འཛི་ཚོགས་ལྟེ་ཞེས་པའི་ལས་གཞི་འཆར་འཁོད་དང་ལས་སློབ་གནང་
མཁན་ཞིག་ཡིན། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུ་བཞི་ལྷག་གི་རིང་མཐོ་སློབ་ཀྱི་དགོ་ཚད་ཚོའི་ཆེད་
ཤེས་ཡོན་ལས་གཞི་འཆར་འཁོད་དང་། དངོས་ཁམས་རིག་པ་སློབ་གཉེར་དང་ལས་གཞི་
ཁག་གི་ནང་བུད་མེད་ཀྱི་གངས་འབོར་མང་དུ་གཏོང་བའི་དམིགས་པའི་ལས་གཞི་མང་པོ་
ཞིག་ལག་བརྟུན་བྱེད་ཐུག་ཡིན། ད་ལྟའི་ལས་གནས་འདིའི་སློབ་དུ་ཉམ་ལིན་གཙུག་ལག་
ཁང་གི་སློབ་དཔོན་གི་ཕྱག་ལས་གནང་སྲིད་ཡོད། དེ་བཞིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཟོ་ལས་དང་
བརྟུན་བུད་ཁང་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཡང་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། ཁོང་གི་ཉམས་ཞིབ་དོ་
མ་ནི་ཆད་རྒྱལ་འོད་རིག་གི་བརྟུན་བུད་བྱེད་རྒྱལ་སློབ་ཆགས་ཡོད།

ཨ་ཡུ་ལ། རྒྱུ་ཉམ་ལ།

ཁོང་ནི་འཛིག་རྟེན་ཁམས་ཀྱི་འགོ་ལུགས་དང་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་པའི་
དངོས་ཁམས་རིག་པ་བ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་གི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་སུ་གཙོ་བོ་ནི་ཆད་རྒྱལ་
ལུགས་རིག་དང་། རྟོས་གྲུབ་ཀྱི་རྣམ་གཞག་། དེ་བཞིན་གནས་རྒྱལ་གི་རྣམ་གཞག་བཅས་
རྣམ་གཞག་གསུམ་པོ་འབྲེལ་མཐུན་བྱེད་པའི་གནས་གང་ཡིན་མིན་སློབ་ཡིན་ལ། དེ་གསུམ་
ལྟར་འབྲེལ་གི་གནས་རྒྱལ་དེར་རྟོས་པའི་ཆད་རྒྱལ་གི་གནས་རྒྱལ་ཟེར་གི་ཡོད། དེ་བཞིན་
ཆད་རྒྱལ་ལུགས་རིག་གི་མང་གཞིའི་གནད་དོན་ཁག་དང་དུས་ཀྱི་རང་བཞིན་བཅས་ལ་དོ་
སྣང་གནང་གི་ཡོད། ཁོང་གི་ཉམས་ཞིབ་ནང་ཨང་ཅེས་རྒྱུད་པ་དང་། རྣམ་དབྱེད། རྣམས་
རེ་ས་ཁམས་དང་བཟོ་ལས་སོགས་ལ་ཡང་འབྲེལ་བ་ཡོད་གི་ཡོད། ད་ལྟའི་ཆར་ཁོང་གིས་
ཨ་འཛི་ལྟར་ལྟར་སོ་སོ་ཀྱི་བྱུང་ལྟོགས་སུ་ཡོད་པའི་ཉིུ་ཉམ་ལིན་མང་ལྟེའི་ས་ཁུལ་
མན་ཆེ་མི་ལྟར་ཞེས་པ་དེའི་ནང་གི་ཨན་སེ་ལམ་མཐོ་སློབ་ཀྱི་དངོས་རིག་སློབ་དཔོན་གནང་
གི་ཡོད།

Observation and Reality

Cosmology and Consciousness VII

October 4th to 6th, 2018
Gangtok, Sikkim

Introduction

This conference, a 3-day cross-cultural exchange, brings together internationally based scientists in dialogue with 30 Buddhist monastic scholars. Foundational questions in quantum mechanics, have strong resonance in debates found between different Buddhist philosophical schools. How does the experimental evidence of modern physics intersect with Buddhist conceptions of causations, the observer, and how does the act of observation influence our measurements in nature? The monastics, and scientist alike, both steward traditions that strongly encourages dialogue and the open exchange of ideas.

The conference is connected to a 4-week workshop that trained 30 monastic scholars in a first time introductory science course. The course took place before the conference, from September 3rd to 28th. The monastics represent several different Buddhist traditions and monasteries within Sikkim and will participate in the conference panel discussions, and questions and answers sessions.

About the Conference Series:

“Cosmology and Consciousness VII – Observation and Reality” is the seventh conference in a series that convenes Buddhist scholars, and Western and Indian scientists in a 3-day dialogue to promote the integration of spiritual values and scientific investigations. The first conference, “Cosmology and Consciousness – a Dialogue between Buddhist Scholars and Scientists on Mind and Matter” was held in Dharamsala, in December, 2011, and was inaugurated by His Holiness the Dalai Lama. Our second conference on “Knowing and Action” was held at the Songtsen Library in Dehradun in 2013, our third conference on “Harmony and Happiness” was held in Dharamsala in 2014, our fourth “Quantum Mechanics and Emptiness” was held at Namdroling Monastery in Bylakuppe in 2015, our fifth conference on “Regulating & Transforming Emotions” was held at Sherabling Monastery in 2016, and our sixth conference on “Compassion, Virtue and Character” was held at Norbulingka Institute in 2017.

This year, our conference is organized by the Library of Tibetan Works and Archives (in Dharamsala, India) and the Namgyal Institute for Tibetology, and made possible from a grant from the John Templeton Foundation (Philadelphia, USA) and the ongoing generous support of the Sager Family Foundation (Boston, USA). In 1999, His Holiness the 14th Dalai Lama provided a vision and directive for the exiled Tibetan monastic community in India to engage science, and to initiate science trainings that would eventually support new learning at the frontiers of science and Buddhism. This conference series seeks to build upon this inspiration.

Form is empty. Emptiness is form. Emptiness is not other than form and form is not other than emptiness. Similarly, feelings, discriminations, compositional factors, and consciousness are also empty.

– from the Heart Sutra

Morning - Session 1 (10:00 am to 11:30 am)

Lighting of Butter Lamp and Chanting by venerable monks.

Welcome address by Mr. Tashi Densapa, Director, NIT

Keynote Address by Geshe Lhakdor, Director, LTWA

Address by Honorable Governor, President, NIT

Tea Break

Morning – Session 2 (12:00 pm to 1:00 pm)

Moderator: Bryce Johnson

**Introduction to Key Concepts in Physics
(from Classical to Quantum)**

Theodore Hodapp

Quantum mechanics represents the work of hundreds of scientists across many decades to understand the fundamental laws that govern nature at the microscopic level. It is the most precise theory ever developed and has never failed an experimental test. In this introductory discussion, we will explore differences between classical physics (laws that predict the motion of everyday objects like chairs, the Moon, and bouncing balls), and quantum physics (which predicts how electrons, atoms, and protons behave). Fundamental concepts that underlie the discussions of the next few days will be discussed.

(45 minutes + 15 minutes Q&A)

Lunch

Afternoon – Session 3 (2:15 pm to 3:45 pm)

Buddhist Schools on Particles

Geshe Thabkhe

In Buddhism the concept of part-less particles is described with noted differences between the major philosophical schools of Buddhism. My presentation will describe the different schools and how we understand particles from a philosophical perspective, with a focus on the origins of particles, how they interact, and what is the nature of particles.

(25 minutes + 20 minutes Q&A)

The Double Slit Experiment

Anil Ananthaswamy

We will explore some of essential concepts in quantum mechanics by examining the double-slit experiment. The experiment, when done with single particles of light, becomes very compelling and difficult to explain using classical physics. Light sometimes behaves like a wave and sometimes like a particle, and at the heart of this wave-particle duality seems to be the act of observation or measurement, the choice of whether to observe the photon's particle nature or wave

nature. The talk will discuss this duality, along with notions of indeterminism and the idea of quantum systems being in multiple states at once.

(25 minutes + 20 minutes Q&A)

Tea Break

Afternoon – Session 4 (4:15 pm to 5:30 pm)

Panel Discussion 1: Causes & Effects

(45 minutes)

Introduction by Monastics Graduates (10 min)

AUDIENCE QUESTION AND ANSWER – BREAK OUT SESSION
(30 minutes)

Morning - Session 1 (10:00 am to 11:00 am)

Moderator: Theodore Hodapp

Consciousness, Phenomena, and Observation - The relationship between subject and object in the four Buddhist philosophical schools

Khenpo Chawang

According to two of the Buddhist schools, when we perceive the phenomena, the objects that we observe are intrinsically out in the world, and exist independently of any observation. In a third school, observations depend entirely on the mind, there is no outer reality. And finally, in the fourth school, all phenomena exist interdependently between subject and object and are thus void of existing inherently.

(25 minutes + 15 minutes Q&A)

Does the Quantum World Exist Before Observation?

Anil Ananthaswamy

This talk will focus on a special case of the double-slit experiment called the Mach-Zehnder interferometer, done with single photons or particles of light. John Wheeler used this setup to design what he called the Delayed-Choice Experiment—in which the choice of whether to observe the particle nature or the wave nature of light is delayed until after the photon

has entered the experimental apparatus and has “decided” to behave accordingly. By delaying the choice do we make the photon go back in time and undo its previous state? Or does the photon have no reality until observed?

(20 minutes)

Tea Break

Morning – Session 2 (11:30 am to 1:00 pm)

Measurement of Quantum Systems: state of knowledge and Ayattana

Areeya Chantasri

Quantum states (including wavefunctions) are quantities describing quantum systems of interest. But how can we determine quantum states, especially when measurement destroys the states every time it is applied? We will explore ideas of generalized quantum measurement, quantum state tomography, and how they are used in some experiments. Among many interpretations; one can view quantum states as states of our knowledge which can change according to measurement results. This talk will also present possible connections between this view of quantum theory and Buddhism’s ideas of Ayattana, the six sense bases for sensation.

(25 minutes + 20 minutes Q&A)

***Panel Discussion 2: The nature of observation:
Subject and Object***

(45 minutes)

Introduction by Monastics Graduates (10 min)

Lunch

Afternoon – Session 3 (2:15 pm to 3:45 pm)

The problem of measurements in quantum mechanics

Ian Durham

Western philosophy traditionally distinguishes between problems of ontology (problems of existence or “being”) and problems of epistemology (problems of knowledge). Most modern physical theories are similarly very clear about what, within the theory “exists” and what constitutes knowledge. As a theory that is primarily concerned with the results of measurements, quantum theory presupposes the existence of a system that is under investigation (object) and, necessarily, a “measurer” (subject). But the theory is not clear about who or what qualifies as the subject. That is, it is not clear about which parts of the theory are ontic and thus refer to the object, and which parts of the theory are epistemic and thus refer to the subject. This is particularly problematic in cases where the act of measurement changes the very nature of the system under investigation. This is referred to as the quantum measurement problem and constitutes the fundamental tension between

DAY 2 - OCT 5TH

quantum physics and classical physics. In this talk, we briefly introduce the quantum measurement problem and some of the issues it raises.

(25 minutes + 20 minutes Q&A)

A Brief History of Quantum Nonlocality

Howard Wiseman

In plain quantum theory, the result of a measurement at one point in space can instantaneously change the quantum state at points arbitrarily far away. Albert Einstein was worried about this “action at a distance” and thought that plain quantum theory needed to have something added to it to fix the problem. Surprisingly, John Bell came up with a theorem (a mathematical proof) that such a fix is impossible: if the predictions of quantum theory are correct, then no theory of the type Einstein wanted can be valid. Moreover, recent experiments have confirmed the relevant predictions convincingly.

(25 minutes + 25 minutes Q&A)

Tea Break

Afternoon – Session 4 (4:15 pm to 5:30 pm)

Panel Discussion 3: Appearance versus Reality

(45 minutes)

Introduction by Monastics Graduates (10 min)

AUDIENCE QUESTION AND ANSWER – BREAK OUT SESSION

(30 minutes)

Morning - Session 1 (10:00 am to 11:00 am)

Moderator: Anil Ananthaswamy

The Two Truths

Geshe Lhakdor

Form or any other existent phenomena is merely attributed by thought and naming as they appear or arise. When left without deeper investigation, it operates in a satisfactory way. It functions and is therefore not at all non-existent. Form and so forth thus has two aspects or identities: its conventional nature and its ultimate nature. The relationship between the conventional nature and the ultimate nature are like water and wetness. They are different but are of one entity, in that you cannot have the one without the other. The way the higher Buddhist schools explain ultimate truth or emptiness is not only more powerful in counteracting the misconception of the true existence of persons and phenomena, but also does not contradict phenomena's conventional reality.

(40 minutes)

Panel Discussion 4: What is objectively out in the world?

(20 minutes)

Tea Break

Morning – Session 2 (11:30 am to 1:00 pm)

Interpretations of Quantum Mechanics

Ian Durham

Because quantum theory is not clear about which of its parts refer to things that exist and which of its parts refer to things that constitute knowledge, it requires interpretation. That is, since the theory does not specify what exists versus what is knowledge, physicists and philosophers must interpret what the theory is telling us. This has led to a wide range of interpretations of the theory. In this talk, we briefly summarize the various classes of interpretations and discuss how each class attempts to address the quantum measurement problem.

(20 Minutes)

Bell's Theorem, Causation and Interpretations

Howard Wiseman

Bell's theorem can be stated in different ways, but one way, that may be of particular interest here: using ideas of causality. We will state, using very little mathematics, seven reasonable-sounding assumptions about the world and about causality, that, when taken together, lead to conclusions that have been refuted by experiment. Thus at least one of these assumptions must be wrong. This talk will discuss which assumptions are rejected by different versions of quantum theory.

(20 minutes)

Panel Discussion 5: Interpretations of Quantum Mechanics

(50 minutes)

Lunch

Afternoon – Session 3 (2:15 pm to 3:45 pm)

Panel Discussion 6: Nature and Fundamental Principles of Physics and Buddhism

(55 minutes)

Introduction by Theodore Hodapp (10 min): Physics (and science in general) is governed by basic assumptions that allow it to be continuously improved, and refuted when assumptions are shown to be incorrect. This panel will explore some of these basic assumptions and seed a conversation on how science “knows what it knows.”

AUDIENCE QUESTION AND ANSWER – BREAK OUT SESSION

(35 minutes)

Tea Break

Afternoon – Session 4 (4:15 pm to 5:30 pm)

Panel Discussion 7: Quantum Physics and Ethics, Spirituality

(50 minutes)

Introduction by Howard Wiseman (10 min)

Closing Remarks – Geshe Lhakdor

(25 minutes)

Conference Presenters

Anil Ananthaswamy is a journalist and author. He teaches an annual science journalism workshop at the National Centre for Biological Sciences in Bengaluru, India. He writes regularly for the *New Scientist*, and other outlets such as *Nature*, *Quanta* and *Scientific American*. His first book, *The Edge of Physics*, was on cosmology and astroparticle physics, and his second book, *The Man Who Wasn't There*, explored the neuroscience of the human sense of self. His latest book, *Through Two Doors at Once*, tells the story of quantum mechanics told from the perspective the double-slit experiment.

Areeya Chantasri is a postdoctoral researcher working with Prof. Howard Wiseman, at Griffith University, Australia. She graduated with a PhD in Physics from University of Rochester, New York, USA. Her PhD dissertation is related to questions in Quantum measurement theory. Areeya grew up in Thailand and learned Buddhism from a very young age. She is intrigued by scientific questions on how nature works and in philosophical questions about our minds, life, its meanings, and our existence. She also has interests in communicating science to public audience, and has participated in programs teaching high school students about quantum physics.

Khenpo Chowang is a Buddhist philosopher and teacher, and currently teaches at Gonjang Nyingma Shedra in Gangtok, Sikkim. From 1978 to 1985, he served as Head Lama (teacher) in a local government (public) school in Sikkim, and in 1985, he was appointed as Khenpo of the Sikkim Institute of Higher Nyingma Studies. In 1990, Khenpo Chowang completed a PhD in philosophy from the Vishwa Bharati Shantiniketan, W.B. Before that he completed his Acharya course from Cen-

tral Institute of Higher Tibetan Studies in Sarnath, India. Central Institute for Higher Tibetan Studies in Sarnath, India. In 2016, he retired after 30 years of service as a Buddhist philosophical teacher at the Nyingma Institute in Sikkim. Khenpo Chowang is a published author, with a book “A complete history of Sikkim” (2003) and he regularly participates in state and national seminars.

Howard Wiseman is a professor of physics at Griffith University in Australia. His research is in quantum theory, but he collaborates often with experimentalists. At one extreme, his work seeks to understand what quantum physics implies about the nature of the world. At the other extreme, it has potential applications e.g. in making better measurements, or in making communication more secure. He also has an interest in histories and legends, especially those that relate to Britain around 1500 years ago, and has written a semi-fictional book “Then Arthur Fought” based on his research.

Geshe Lhakdor is the director of the Library of Tibetan Works and Archives in Dharamsala, India. A distinguished Buddhist scholar, he was the English translator for His Holiness, the 14th Dalai Lama, for 16 years and has co-translated several of His books. He graduated from the Institute of Buddhist Dialectics, after 13 years of rigorous study. He also has a Master of Philosophy from the University of Delhi and a Geshe Degree (Doctor of Divinity) from Drepung Loseling Monastic University. He serves on several governing bodies and advisory boards in the Tibetan community, often at the direct recommendation of His Holiness the Dalai Lama, and is presently the chairman of the Education Council of the Central Tibetan Administration.

Geshe Thabkhe was born in central Tibet in 1979 and became a monk at the age of ten. In 1997 he came into exile, in India, and joined Sera Jey Monastery and in 2018 he completed his Geshe Lharampa (Doctor of Divinity). In 2004 he started attending science classes organized at his monastery by the Science Meets Dharma program and in 2007 joined annual workshops and leadership trainings organized by the Science for Monks program. In 2008, Thabkhe joined the Emory Tibet Science Initiative and was among the first batch of monks to study at Emory University. After returning from three years of study at Emory, in 2013, Thabkhe started teaching regular physics classes at his monastery.

Theodore Hodapp develops and directs education and diversity projects for the American Physical Society. Over the past 14 years he has developed programs to educate high school physics teachers, increase the number of women studying physics, and work to increase participation by underrepresented groups. Prior to this position he was a professor of physics at Hamline University. He also worked in industry, and national laboratories. His original scientific work was in experimental quantum optics.

Ian Durham is a physicist whose interests lie mainly in the deeper questions about the inner workings of the universe and the nature of reality. His two main areas of research focus on the intersection of quantum mechanics, relativity theory, and information theory, referred to as relativistic quantum information, and the foundations of physics, particularly the foundations of quantum mechanics and the nature of time. His research often touches on concepts in pure mathematics, astronomy, and even geology and engineering. He is a Professor and Chair of the Department of Physics at Saint Anselm College in Manchester, New Hampshire, an hour north of Boston.

